

Hoe leest u?

Lezen: Romeinen 9:30-10:4

Toen een wetgeleerde vroeg: “Meester, wat moet ik doen om het eeuwige leven te beërven?” gaf onze Heer het antwoord:

“Wat staat in de wet geschreven? Hoe leest gij?” (Luk. 10:25-26).

Bij een latere gelegenheid vroeg de evangelist Filippus aan een Ethiopische eunuch die de boekrol van Jesaja las:

“Verstaat gij wat gij leest?” (Han. 8:30).

Het is goed om onszelf die vraag ook eens te stellen. Hoe lezen wij de Bijbel? Begrijpen we wat we lezen?

Het antwoord op die vraag is van groot belang omdat de Bijbel op een verkeerde manier kan worden gelezen. De wet is goed mits men haar “wettig gebruikt”, maar eigenmachtige wetsleraars begrijpen Gods onderwijzing niet waarover ze zich zo stellig uitspreken (1 Timotheüs 1:7-8). Het woord der waarheid moet “recht” worden gesneden (2 Timotheüs 2:15). Wie door God gekend is, kan onder invloed van een onjuiste leer terugkeren naar de “zwakke” en “armelijke” basisprincipes van de godsdienst (Gal. 4:8-11, Kol. 2:20-23).

Sisyphusarbeid

Tradities en overleveringen van mensen kunnen veroorzaken dat het woord van God generaties lang worden misverstaan. De apostel Paulus schreef:

“Israël, hoewel het een wet ter gerechtigheid najaagde, is aan de wet niet toegekomen” (Rom. 9:31)

Het beeld dat de apostel schilderde doet denken aan de mythe van Sisyphus, de koning van Ephyra. Omdat deze vorst de goden had uitgedaagd en bedrogen, was hij door hen belast met een onmogelijke opdracht. Hij moest in de *tartarus*, het diepste en donkerste deel van het dodenrijk, een zwaar rotsblok een steile berghelling opduwen om zijn vrijheid te herwinnen. Telkens opnieuw begon hij vol goede moed aan de taak, maar zijn krachten begaven het altijd nét voordat hij de top had bereikt waardoor de steen weer naar beneden rolde. De ongelukkige was gedoemd om permanent te falen.

Iets dergelijks is er volgens Paulus aan de hand met het volk Israël. Ze hollen een wet achterna die aan hen leven en gerechtigheid belooft, maar hoe hard ze ook rennen, ze bereiken hun doel nooit. Ze krijgen het niet te pakken. Ze lijken op de spreekwoordelijke hond die een kar moet trekken en waaraan een worst wordt voorgehouden. Hoe hard het arme dier ook rent en hoe strak het zijn ogen ook op het smakelijke hapje gericht houdt, het kan er nooit zijn tanden in zetten. Zo komt Israël dat een wet najaagt “niet aan die wet toe”.

Een angstaanjagend beeld. Want wat het Joodse volk is overkomen, is hun overkomen tot waarschuwing voor ons (1 Kor. 10:1-11). Wat de apostel hier schrijft over Israël, is ook van belang voor gelovigen uit de volken.

Het verkeerde uitgangspunt

Gelukkig laat de apostel het hier niet bij. Hij legt uit, waaróm Israël aan de wet niet is toegekomen.

“Omdat het hierbij niet uitging van geloof, maar van [vermeende] werken”
(Rom. 9:32)

In de vertaling van het Nederlands Bijbel Genootschap staat: “vermeende werken” maar het woord “vermeende” ontbreekt in de oorspronkelijke tekst en had daarom scheefgedrukt moeten worden of tussen vierkante haken moeten staan. Blijkbaar is het van groot belang, hoe wij “de wet”,

dat wil zeggen: Gods onderwijzing, lezen. Hoe lezen we? Doen we dat op de manier die de Wetgever heeft aanbevolen of doen we het op onze eigen manier?

Hoe we de Bijbel lezen, kunnen we op zondagmorgen testen. In reformatorische kerken worden de “tien woorden” elke zondag voorgelezen. De kerkgangers krijgen dan te horen:

*“Gij zult geen andere goden voor mijn aangezicht hebben.
Gij zult u geen gesneden beeld maken noch enige gestalte...
Gij zult u voor die niet buigen, noch hen dienen...
Gij zult de naam van de HERE, uw God, niet ijdel gebruiken...
Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen, maar de zevende dag is de sabbat van de HERE, uw God, dan zult gij geen werk doen...
Eer uw vader en uw moeder...
Gij zult niet doodslaan.
Gij zult niet echtbreken.
Gij zult niet stelen.
Gij zult geen valse getuigenis spreken...
Gij zult niet begeren...” (Exodus 20:1-17)*

Wanneer iemand hun vraagt wat dit Bijbelgedeelte betekent, zullen de meeste kerkgangers zeggen:

“We moeten breken met elke vorm van afgodendienst. We moeten niet vastzitten aan ons geld maar vrijgevig zijn. We moeten niet vloeken of zweren of scheldwoorden gebruiken waarin Gods naam voorkomt. We moeten de wekelijkse kerkdiensten trouw bezoeken en we mogen op zondag niet werken. We moeten de opvattingen, de raad en de wensen van onze ouders respecteren en hen op hun oude dag goed verzorgen. We moeten onze medemensen liefhebben en mogen hen niet haten of ombrengen. We mogen geen overspel plegen, maar moeten onze huwelijkspartner trouw blijven. We moeten in al onze zakelijke transacties en in onze jaarlijkse belastingaangifte eerlijk en betrouwbaar

zijn. We mogen niet liegen. We moeten sober leven en we mogen niet streven naar aanzien, status, rijkdom of eer”.

Blijkbaar horen we wat we wel en niet moeten **doen**. Bij het luisteren naar de wet “jagen we gerechtigheid na” en gaan we uit van **werken**. Net als de orthodoxe Joden zijn we bezig met Sisyphus arbeid. We hollen achter Gods wet aan, maar komen aan die wet niet toe.

Gevolgen

De gevolgen van deze manier van Bijbellezen zijn ernstig. We worden getroffen door dezelfde vloek die Israël heeft getroffen. Over hun benadering van de Bijbel zegt de profeet Jesaja:

“... Het is: wet op wet, wet op wet, eis op eis, eis op eis, hier wat, daar wat”
(Jesaja 28:10)

Jesaja kondigde aan dat de HERE op een moment dat voor de profeet in de toekomst lag tot Israël zou gaan spreken. Hij zei:

“Voorwaar, door mensen die een onverstaanbare taal spreken, en in een vreemde tongval zal tot dit volk spreken Hij, die tot hen gezegd heeft: Dit is de rust, geeft de vermoeide rust, en dit is de verademing” (Jesaja 28:11-12)

Deze profetie van Jesaja werd in Paulus' tijd vervuld. Volken, die nooit geprobeerd hadden om de wet te houden, ontvingen Gods Geest. Helemaal gratis. Gelovigen uit de volken gingen daarbij in “tongen” (= in vreemde talen) spreken. Voor Israël was dat een getuigenis. “Verwachten jullie gerechtigheid van je eigen werken, of verwacht je die van Mij? Kijk eens: Volken die niet werken maar hun vertrouwen stellen op de Messias, worden gedoopt met mijn Geest!”. Paulus zei het zó:

“Wat zullen wij dan zeggen? Dit: heidenen, die geen gerechtigheid najaagden, hebben gerechtigheid verkregen, namelijk gerechtigheid die uit geloof is” (Rom. 9:30)

De HEERE zei tegen Zijn volk Israël: “Ik gééf. Ik gun je rust, Ik schenk je verademing”. Wat de HEERE tegen Zijn volk zei toen de profetie van Jesaja in vervulling ging, is in het Nieuwe Testament vastgelegd. Dat Bijbelgedeelte is geschreven in het Grieks, voor Israël een onverstaanbare taal en een vreemde tongval. Nog vreemder en onverstaanbaarder waren de talen waarin gelovigen die Gods Geest ontvingen in de dagen van Paulus begonnen te spreken. Maar het volk Israël wilde niet luisteren. Zo werd ook het slot van de voorzegging van Jesaja vervuld:

“Door lieden van een andere taal en door lippen van vreemden zal Ik tot dit volk spreken, en toch zullen zij naar Mij niet luisteren, zegt de Here” (1 Kor. 14:21)

In plaats van anders te gaan denken over de Thora, zette Israël zich schrap op het standpunt dat men al eeuwenlang had ingenomen. De gevolgen waren vreselijk:

“Zo zal voor hen het woord des HEREN zijn: Wet op wet, wet op wet, eis op eis, eis op eis, hier wat, daar wat, opdat zij bij hun gaan achterwaarts struikelen en te pletter vallen, verstrikt en gevangen worden” (Jesaja 28:13)

Ook voor ons

Wie de profetie van Jesaja leest zou kunnen denken dat dit Schriftwoord al is vervuld toen het tweestammenrijk werd weggevoerd in ballingschap. Maar uit het feit dat Paulus Jesaja 28 aanhaalt, blijkt dat de profetie in zijn tijd *opnieuw* werd vervuld en dat ze van toepassing is in allerlei situaties. Paulus schildert mensen die achter iets aan rennen maar er nooit in slagen om het te grijpen. Jesaja schetst mensen die willen gaan lopen maar ten val komen zodra ze dat proberen. Ze bezeren zich en worden gevangen. Zoals dieren worden gevangen in een strik.

Wie Gods wet op de verkeerde manier lezen, horen niets anders dan “eis op eis” en vervallen in eindeloze discussies over wat wel en niet mag. Gods woord wordt voor hen: “Wet op wet, wet op wet, eis op eis, eis op eis, hier

wat, daar wat”. Ondanks al hun inspanningen komen zulke mensen niet verder. Integendeel: ze struikelen, vallen achterover en worden gevangen in een net waaruit ze zich niet meer kunnen bevrijden.

Wat Paulus en Jesaja schrijven, is een treffend beeld van de manier waarop de wet door christenen wordt gelezen. Elke week horen we wat we hadden moeten doen maar onvoldoende hebben gedaan. Als we onze tong maar in toom hadden gehouden, dan waren we rechtvaardig geweest. Als er eens geen begeerten in ons hart waren opgekomen, dan waren we werkelijk rein geweest. Als we onze gevoelens van woede en boosheid maar hadden weten te beteugelen, dan hadden we kunnen doorgaan voor modelgelovigen. Als we onze gedachten maar op God hadden kunnen richten in plaats van die alle kanten op te laten dwalen, dan hadden we Hem boven alles liefgehad. Als we het werk voor God maar eens hadden kunnen ervaren als vreugde in plaats van als een juk...

We “trachten” en “jagen” maar komen niet verder. We raken verstrikt in vragen over wat gelovigen wel of niet mogen doen. Welke vormen van arbeid zijn op de sabbat (of de zondag) toegestaan en welke niet? Welke taken mogen vrouwen in de gemeente verrichten en welke niet? Welk tijdverdrijf is voor een christen gepast en welke bezigheden zijn volstrekt ongepast? Twistvragen die gemeenten verdelen en de hoorders in geen enkel opzicht dichterbij God brengen.

Het juiste uitgangspunt

In zijn brief aan de Romeinen wijst Paulus ook het goede uitgangspunt aan. Bij het lezen van de Thora behoren we uit te gaan van *geloof* en niet van werken (Rom. 9:32).

Wat de apostel naar voren brengt is niet moeilijk te begrijpen. Wanneer God zegt: “Gij zult...” betekent dat niet: “Jullie moeten...”, maar “Jullie zullen”. Het **zal** zo zijn, want de Eeuwige heeft het gezegd. Het **moet** ook zo zijn, want zó heeft Hij het vastgelegd in Zijn raad. Een kind kan dit

begrijpen, maar jammer genoeg missen wij de eenvoud van een kind wanneer we naar Gods wet luisteren.

Als we telkens wanneer er een: “Gij zult” klinkt, “Jullie moeten” horen, dan horen we geen blijde boodschap. Omdat we onze blik vestigen op onszelf en onze zwakheid, ervaren we dat ons een loodzwaar juk wordt opgelegd. Een juk dat de Israëlieten in de woestijn al niet konden dragen (Han. 15:10, Gal. 5:1). Wee ons wanneer we uitgaan van werken (Rom. 9:32).

Als we echter op de goede manier luisteren, wordt elk “Gij zult” een belofte. Dan vestigen we onze blik niet op onszelf, maar op God. We vertrouwen op Hem en we twijfelen niet aan het feit dat Hij bij machte is om wat Hij zegt ook tot stand te brengen. Niet ónze inspanning, maar Zijn almacht zal teweegbrengen dat het doel wordt bereikt. Zijn wet blijkt profetie te zijn. Er zal geen tittel of jota van vergaan, totdat alles zal zijn *geschied* (Matth.5:18). Voor wie beseft dat de wet een profetie is en moet worden gelezen vanuit het standpunt van geloof, wordt Gods wet een evangelie. Oud verbond wordt nieuw. “Tijden van verademing” breken er voor zulke lezers aan (Jes. 28:12, vgl. Han. 3:19). Zonder geloof leest niemand wél.

[Lezing gehouden in 2011]